

Etelänkääpä (etelänruostekääpä)

Rostticka

Phellinus ferruginosus

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Etelänkääpä on alustanmyötäinen, pehmeän korkkimainen, pieni tai keskikokoinen kääpä, jossa on usein myös kyhmymäisiä, pelkistä pilleistä muodostuneita osia. Punertavan kanelinruskea reuna on rikkonainen ja nukkainen. Pillipinta on reunusta vaaleampi ja pillejä on 4–6 millimetrillä. Etelänkääpä on monivuotinen, mutta kasvaa vain muutaman vuoden ennen kuolemistaan.

Elinympäristö ja levinneisyys

Etelänkääpä kasvaa yleisimmin kuolleella pähkinäpensaalla, joskus myös jalavilla. Etelänkääpä suosii erityisesti kohtia, joissa rungot tai oksat hankaavat toisiaan. Kasvupaikat ovat kuivahkoissa pähkinätammilehdoissa ja laji kasvaa vain lounaisimmassa Suomessa hyvin harvinaisena. Puolet etelänkäävän tunnetuista nykyesiintymistä on suojeltu.

Nykytila ja uhkatekijät

Etelänkääpä on Suomessa levinneisyytensä pohjoisrajoilla, ja sille sopivia elinympäristöjä on Suomessa vain niukasti. Laji on harvinainen koska sopivia lehtoja on vähän.

Hoitosuositukset

Etelänkäävän esiintymispaikalla ja sen läheisyydessä tulisi turvata sopivan lahopuujatkumon säilyminen. Pähkinäpensaat, myös huonokuntoiset ja kuolleet tulisi säästää. Osa etelänkäävän esiintymispaikoista saattaa olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen esimerkiksi avohakkuilla on kielletty. Lehtojen vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. Norrlinia 19:1–223.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumo, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Jorma Pennanen